

Skrining Rozwoju Małego dziecka

dr Radosław Piotrowicz
radek.piotrowicz@gmail.com

Autorzy:

Radosław Piotrowicz - koordynator(radek.piotrowicz@gmail.com)

Anna Mikler-Chwastek -przedszkole (amchwastek@wp.pl)

Aneta Jegier -żłobek (janijot@wp.pl)

Małgorzata Walkiewicz-Krutak-wzrok (mwalk@aps.edu.pl)

Katarzyna Wereszka- słuch (kwereszka@aps.edu.pl)

Izabela Gellea- ruch (igm@poczta.onet.pl)

Karol Pawlak

05.10.2022

Dostępność do materiałów

- Dostępność nagrań, narzędzi, oświadczeń można sprawdzać na stronie

<https://mwm.us.edu.pl/>

w zakładce dla zalogowanych

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Minister
Edukacji i Nauki

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UMCS
UNIWERSYTET MICKIEWICZA
W LUBLINIE

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
1918

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Akademia
Pedagogiki
Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Koordynator badań- realizator badań

KORDYNATOR BADANIA

- ▶ Powołanie koordynatora w powiecie ds. badania na okres badań
- ▶ Organizacja badań w powiecie- rekrutacja placówek
- ▶ Monitorowanie przebiegu badań
- ▶ Wsparcie merytoryczne osób realizujących badania
- ▶ opracowanie raportu badań

OSOBY REALIZUJĄCE BADANIA (nauczyciel, opiekun itp)

- ▶ Udział w szkoleniu przez Koordynatora badań -X 2022
- ▶ dokonywanie obserwacji dzieci i realizacja badań
- ▶ Wprowadzenie wyników badań do arkuszy- bazy elektronicznej

05.10.2022

Zakres i miejsce realizacji badań

- ▶ Liczba dzieci ogółem powiecie: 416
- ▶ Liczba dzieci w 9 kategoriach wiekowych
- ▶ Liczba dzieci w każdym przedziale wiekowym- 46
- ▶ W sumie w całym projekcie 400 placówek
- ▶ Żłobki, kluby malucha (publiczne i niepubliczne)-średnio 3-4
- ▶ Przedszkola-średnio 3-4
- ▶ Poradnie psychologiczno-pedagogiczne
- ▶ WOKRO
- ▶ Ośrodki Wczesnej Interwencji (poradnie, ośrodki publiczne i niepubliczne)

05.10.2022

A: Dane osoby badanej (dziecka/ucznia)

- ▶ Imię i nazwisko osoby badanej (dziecka)
- ▶ Data urodzenia dziecka (DD-MM-RRRR
- ▶ data badania
- ▶ numer identyfikacyjny badania danego dziecka
- ▶ Wiek życia (generowany automatycznie w miesiącach) (DATA BADANIA-DATA URODZENIA
- ▶ - u dzieci w wieku 0-3 lata : wiek życia wygenerowany przez system w miesiącach
- ▶ - u dzieci w wieku 3-6 lat wiek życia wygenerowany w LATA I MIESIĄCE np.: 2 lata ,3 m-ce = 2;3
- ▶ *U dzieci w wieku 0-2 lata (arkusz1,2,3) zaznaczenie kategorii; poród o czasie, przedwczesny- który tydzień- obliczenie wieku życia skorygowanego w miesiącach (WIEK ŻYCIA w miesiącach – liczba tygodni w porodzie przedwczesnym)*

- ☐ Miejsce zamieszkania
- ☐ *wieś,*
- ☐ *miasto*
- ☐ *miasto do 20.000*
- ☐ *miasto 50-100 tys.*
- ☐ *miasto pow. 100 tys mieszkańców*

05.10.2022

Dane miejsca i osoby przeprowadzającej badanie

- ▶ *Dziecko objęte opieką w placówce stacjonarnej*
- ▶ *Placówka opiekuńcza (żłobek, klub maluch itp.) TAK-NIE*
- ▶ *Przedszkole (TAK-NIE*
- ▶ *Jeśli tak to: nazwa placówki, adres, miejscowość, kod terytorialny*
- ▶ *ID-P numer identyfikacyjnych placówki w bazie danych*

Osoba przeprowadzająca badanie:

- ▶ Dane osoby przeprowadzającej badanie: Nazwisko i imię
- ▶ ID- numer identyfikacyjny osoby badanej nadawany przez system

05.10.2022

Zadaniami do realizacji z zastosowaniem SRMD są:

- ▶ Zadaniemi do realizacji z zastosowaniem SRMD są:
 - 1) wczesne rozpoznanie indywidualnych możliwości psychofizycznych dziecka, trudności lub dysfunkcji rozwojowych,
 - 2) określenie indywidualnego profilu rozwojowego dziecka,
 - 3) wyszczególnienie indywidualnych mocnych obszarów rozwoju dziecka i jego potrzeb,
 - 4) ustalenie, w jaki sposób potrzeby dziecka oraz jego zachowania wpływają na kolejne etapy nabywania kompetencji kluczowych,
 - 5) zaplanowanie procesu wspomagania rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym i pozarodzinnym, którego wynikiem jest społeczne włączenie dziecka oraz przeciwdziałanie jego wykluczeniu.

05.10.2022

SKRINING ROZWOJOWY MAŁEGO DZIECKA (SRMD: 0,6-6 lat)

- ▶ Głównym celem jest monitorowanie rozwoju dziecka,
- ▶ rozpoznanie ewentualnego problemu rozwoju, wdrożenie dzieci z dodatnim wynikiem badania w proces dalszej diagnozy, a następnie włączenie w proces wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju
- ▶ Zadaniem proponowanych narzędzi badawczych nie jest ustalenie rozpoznania klinicznego, lecz ocena funkcji rozwojowych badanych dzieci.
- ▶ W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości (podejrzenia zaburzenia lub zespołu zaburzeń rozwojowych) ukierunkowanie rodziców na podjęcie pogłębionej diagnozy w celu wykluczenia lub określenia rozpoznania oraz podjęcia terapii w ramach wczesnej interwencji lub wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

05.10.2022

- ▶ Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD) jest kluczowym, wstępnym etapem dla planowania działań wspierających rozwój dziecka oraz jego rodziny.
- ▶ Arkusz obserwacji zachowań i profil funkcjonalny stanowią pakiet oceny funkcjonalnej dla danego przedmiotu rozwojowego.
- ▶ W arkuszu, zgodnie z ICF, obserwowane a następnie oceniane aktywności dziecka zostały skategoryzowane i opisane zgodnie z zasadami periodyzacji i opisu struktur zachowań dziecięcych.

Miejsce badania w procesie oceny funkcjonalnej

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Minister
Edukacji i Nauki

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UMCS

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANI

Akademia
Pedagogiki
Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

- ▶ Podstawę oceny stanowią schematy rozwojowe, które przedstawiają, zgodnie z prawami ontogenezy, **zachowania typowe dla funkcjonowania dziecka prawidłowo rozwijającego się**.
- ▶ Arkusze są **narzędziem oceny wstępnej**, czyli pozwalają ustalić na ile prezentowane zachowania dziecka są adekwatne dla zachowań, określanych jako przeciętne dla danego przedziału wiekowego.
- ▶ W przypadku stwierdzenia u dziecka braku zachowań lub zachowań niespecyficznych dla danego przedziału wiekowego, wymagana jest pogłębiona analiza czynników osobowościowych dziecka oraz czynników środowiskowych.
- ▶ Stwierdzenie opóźnień w rozwoju lub trudności warunkujących w konsekwencji niepełnosprawność wymaga pogłębionej specjalistycznej diagnozy dziecka, celem kwalifikacji do odpowiedniego poziomu wsparcia. Wyniki obserwacji dziecka są podstawą do udzielenia wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju.
- ▶ Istotne jest, aby w przypadku przeprowadzania oceny dziecka urodzonego przedwcześnie, dokonać skorygowania wieku kalendarzowego (metrykalnego) do wieku rozwojowego

05.10.2022

Podstawową metodą oceny jest obserwacja dziecka:

- ▶ podczas naturalnych, spontanicznych aktywności, podczas rutynowych czynności w trakcie dnia,
- ▶ Spontaniczna aktywność dziecka
- ▶ Zabawa samodzielna (autonomia)
- ▶ Zabawa relacyjna (współpraca)

- ▶ w zaaranżowanych sytuacjach zadaniowych,
- ▶ w środowisku znanym dziecku,
- ▶ w środowisku nowym dla dziecka,
- ▶ w obecności osób znanych dziecku,
- ▶ w obecności osób obcych dla dziecka.

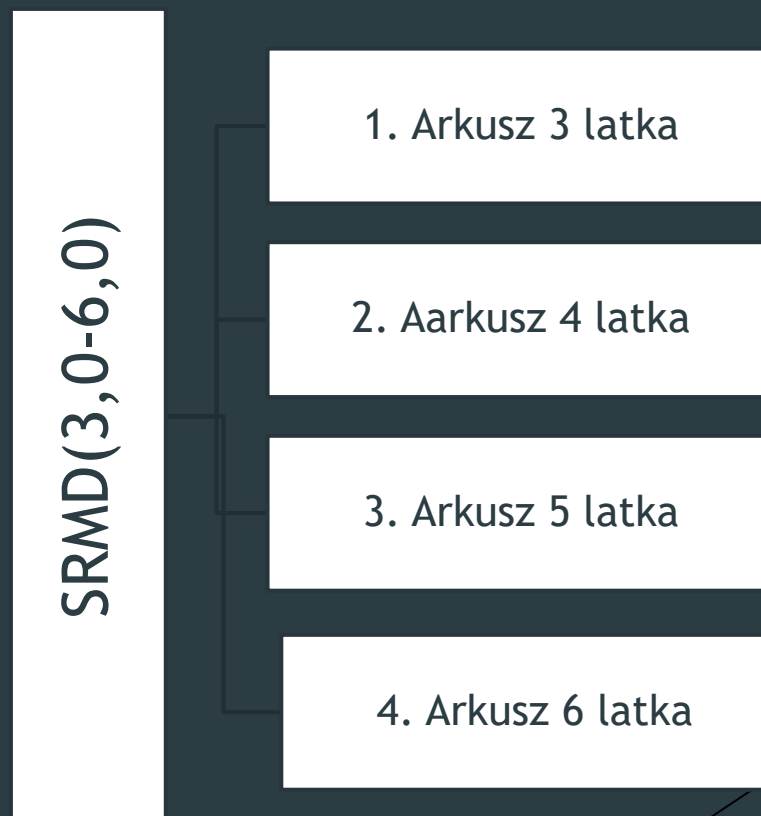
05.10.2022

Wyniki- ogólny rozwój / obszar rozwojowy

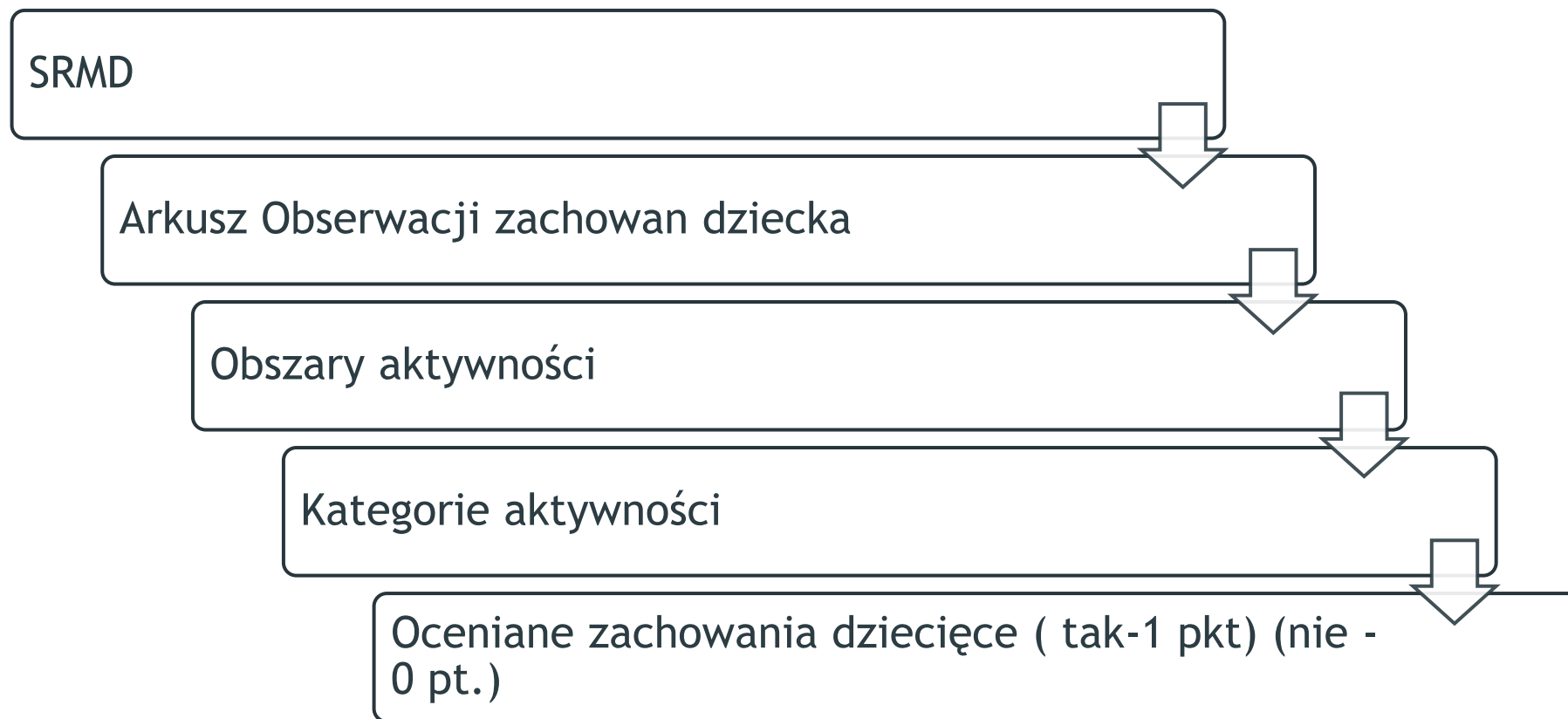
- ▶ Prawidłowy rozwój we wszystkich obszarach kluczowych w przedziale rozwojowym - zielone światło
- ▶ Zakłócenia rozwojowe w wybranym obszarze rozwojowym - żółte światło
- ▶ Znaczne zaburzenia umiejętności kluczowych warunkujące opóźnienie rozwoju- czerwone światło

05.10.2022

Skrining rozwojowy- zakres

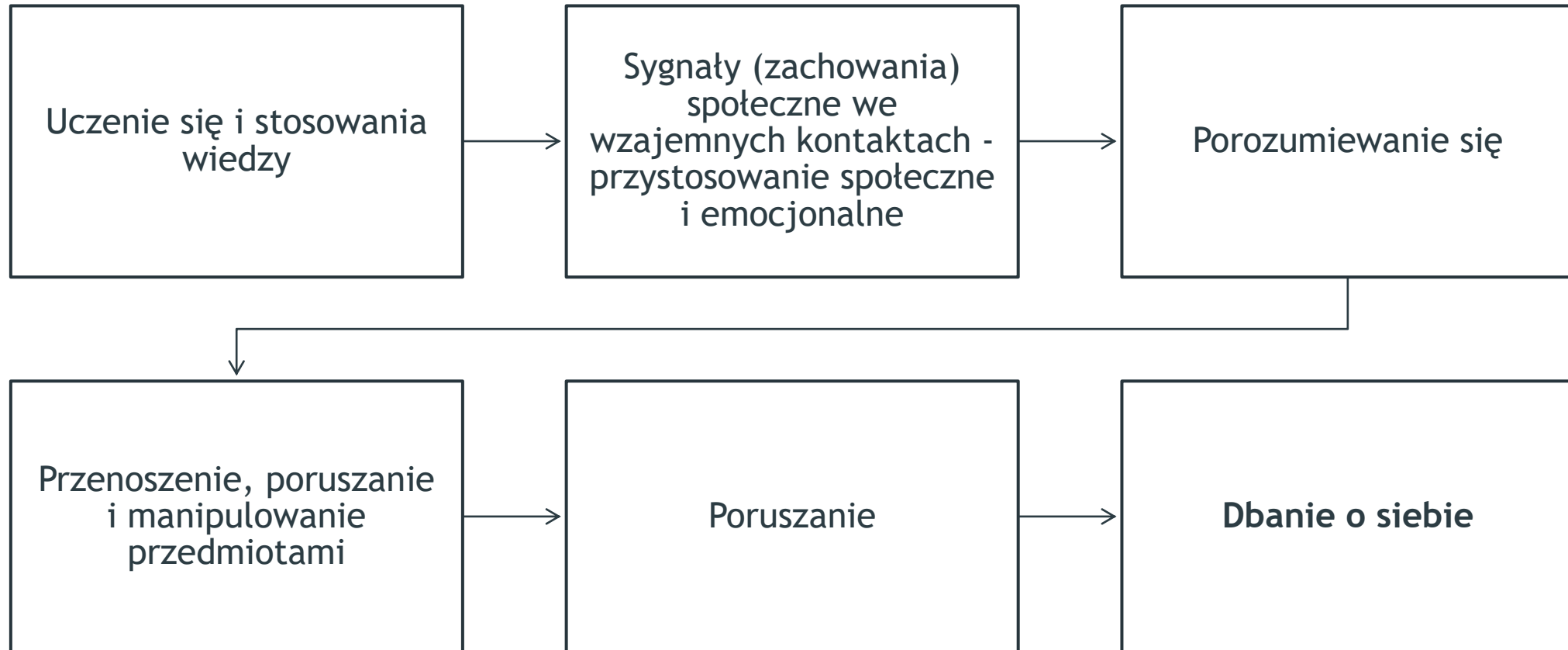

Struktura arkusza

05.10.2022

Kluczowe obszary aktywności w SRMD to

05.10.2022

OBSZARY

- ▶ OBSZAR AKTYWNOŚCI: UCZENIE SIĘ I STOSOWANIE WIEDZY
- ▶ OBSZAR AKTYWNOŚCI: ZACHOWANIA SPOŁECZNE WE WZAJEMNYCH KONTAKTACH - PRZYSTOSOWANIE SPOŁECZNE I EMOCJONALNE
- ▶ OBSZAR AKTYWNOŚCI: POROZUMIEWANIE SIĘ
- ▶ OBSZAR AKTYWNOŚCI: AKTYWNOŚĆ RUCHOWA - PORUSZANIE SIĘ
- ▶ OBSZAR AKTYWNOŚCI: DBANIE O SIEBIE

05.10.2022

W każdym obszarze aktywności wyodrębniono zestaw aktywności kluczowych dla rozwoju

► **Uczenie się i stosowanie wiedzy**

- celowe posługiwanie się zmysłami: patrzenie, słuchanie, dotykane,
- uczenie się przez działanie,
- uczenie się - skupienie uwagi,
- przyswajanie pojedynczych słów lub symboli posiadających znaczenie
- rozwiązywanie problemów
- podejmowanie decyzji.

05.10.2022

W każdym obszarze aktywności wyodrębniono zestaw aktywności kluczowych dla rozwoju

► Sygnały (zachowania) społeczne we wzajemnych kontaktach - przystosowanie społeczne i emocjonalne

- kontakt fizyczny
- odróżnianie znanych osób
- inicjowanie wzajemnych kontaktów społecznych
- kontynuowanie wzajemnych kontaktów społecznych
- złożone kontakty międzyludzkie

05.10.2022

12-14 miesięcy	Dziecko przegląda się w lustrze, jest zainteresowane swoim odbiciem oraz odbiciem innych przedmiotów, wskazuje na odbicie w lustrze, szuka odbitych przedmiotów za lustrem - zagląda za lustro.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko aktywnie szuka kontaktu z osobą, np. przywołuje osobę, przemieszcza się do osoby, zaczepia ją, wskazuje obiekty.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko inicjuje kontakt w bezpośredniej relacji z drugą osobą, np. podejmuje próby wspinania się na kolana, przemieszcza się do niej, wokalizuje, sięga do osoby stojącej lub siedzącej obok.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko podejmuje próby użycia ręki osoby, jako narzędzia do osiągnięcia lub uruchomienia przedmiotu lub zainicjowania kontaktu.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko zmienia zachowanie w sytuacji, gdy jest ono nieskuteczne - stosuje sekwencję zachowań, które mają przyciągnąć i potrzymać uwagę osoby, np. wyciąga ręce, wskazuje na przedmiot, który jest poza zasięgiem jego rąk, jeśli to nie daje rezultatu, dziecko wskazuje, wokalizuje, patrzy na osobę, przemieszcza się do osoby, ciągnie ją itp. aż zostanie pożądanym przedmiot.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko obserwuje inne dzieci, przemieszcza się do nich, dotyka, zaczepia je.	☐ TAK	☐ NIE
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych RAZEM PKT		___/6	___/100%

05.10.2022

Rzeczpospolita
PolskaMinisterstwo
Edukacji i NaukiMinister
Edukacji i NaukiUNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UMCS

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wiek rozwoju	Rozwiązywanie problemów (d175) - Znajdowanie rozwiązania prostego problemu dotyczącego pojedynczej kwestii		
12-14 miesięcy	Dziecko podejmuje próby użycia ręki osoby, jako narzędzia do osiągnięcia lub uruchomienia przedmiotu lub zainicjowania kontaktu.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko zmienia zachowanie w sytuacji, gdy jest ono nieskuteczne, np. dotyka osoby, wspina się na nią (zaczepia ją) a brak reakcji osoby powoduje zmianę aktywności dziecka, typu: dziecko zaczyna wokalizować, wchodzić we wspólne pole uwagi itp.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko przyciąga zabawkę, która jest poza zasięgiem jego ręki przy pomocy kocyka, sznurka.	☐ TAK	☐ NIE
12-14 miesięcy	Dziecko manipuluje zabawką lub przedmiotem aż uzyska efekt (metodą prób i błędów), np. w momencie, gdy zabawka przestanie działać, grać itp.	☐ TAK	☐ NIE
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych		___/4	___/100%
RAZEM PKT			

- ▶ każdy obszar aktywności zawiera katalog zachowań
- ▶ każdemu zachowaniu przypisana jest ocena TAK/NIE, należy zaznaczyć znakiem X pole ☐
- ▶ zachowaniu ocenionemu na TAK, nadaje się 1 pkt
- ▶ zachowaniu ocenionemu na NIE, nadaje się 0 pkt
- ▶ po przeprowadzeniu oceny wszystkich zachowań na **TAK** należy zsumować liczbę punktów i obliczyć wskaźnik procentowy - suma uzyskanych punktów/liczba wszystkich ocenianych zachowań x100

05.10.2022

PROFIL Funkcjonalny ICF

OBSZAR AKTYWNOŚCI: SYGNAŁY SPOŁECZNE WE WZAJEMNYCH KONTAKTACH - PRZYSTOSOWANIE SPOŁECZNE I EMOCJONALNE

FUNKCJE SŁUCHOWE

b230	Funkcje słyszenia Funkcje zmysłów dotyczące odbierania obecności dźwięków, rozróżniania lokalizacji, wysokości tonu, głośności i jakości dźwięków. Obejmuje: funkcje słyszenia, rozróżnianie dźwięków, umiejscowienie źródła dźwięku, lateralizację dźwięku, rozróżnianie mowy, głuchotę, upośledzenie słuchu, utratę słuchu Nie obejmuje: funkcje percepcyjne(b156); funkcje językowe(b167)
b2300	Wykrywanie dźwięków Funkcje zmysłowe odnoszące się do odczuwania obecności dźwięków.
b2301	Rozróżnianie dźwięków Funkcje zmysłowe odnoszące się do odbierania obecności dźwięku, włączając w to rozróżnianie tła i dwuosobowej syntezy, rozdzielanie i mieszanie dźwięków.
b2302	Umiejscowienie źródła dźwięku Funkcje zmysłowe pozwalające ustalić umiejscowienie źródła dźwięku.
b2303	Lateralizacja dźwięku Funkcje zmysłowe pozwalające ustalić czy dźwięk dochodzi z prawej czy z lewej strony.
b2304	Odróżnianie mowy Funkcje zmysłowe pozwalające rozpoznać język mówiony i odróżnić go od innych dźwięków.
	Funkcje głosu i mowy
b340	Alternatywne funkcje dotyczące wokalizacji Funkcje tworzenia innych sposobów wokalizacji. Obejmuje: funkcje tworzenia dźwięków i skala dźwięków jak podczas śpiewania, skandowania, bełkotania, nucenia; głośny płacz, krzyk Nie obejmuje: funkcje językowe(b167); funkcje głosu (b310); funkcje artykulacji(b320); funkcje dotyczące płynności i rytmu mowy (b330)
b3401	Tworzenie skali dźwięków Funkcje tworzenia różnorodnego zakresu wokalizacji. Obejmuje: funkcje płaczu, gaworzenia, paplania, np. u dzieci
b1560	Percepcja słuchowa Funkcje psychiczne związane z rozróżnianiem dźwięków, tonów, tonacji i innych bodźców akustycznych
d115	Uczenie się i stosowanie wiedzy dotyczy uczenia się, wykorzystania nabytej wiedzy, myślenia, rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji. Celowe posługiwanie się zmysłami (d110-d129) Słuchanie

Kontakt fizyczny (d7105) - Nawiązywanie kontaktu fizycznego i reagowanie na kontakt fizyczny z innymi osobami

Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___/2	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4
--	-------	-------	--------------	---	---	---	---	---

Odróżnianie znajomych osób (d7106) - Okazywanie odmiennych reakcji poszczególnym osobom, np. wyciąganie ręki do znajomej osoby, odróżnianie jej od obcych i reagowanie we właściwy sposób

Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___/8	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4
--	-------	-------	--------------	---	---	---	---	---

Inicjowanie wzajemnych kontaktów społecznych (d71040) - Rozpoczynanie obustronnych kontaktów społecznych i stosowne reagowanie w trakcie kontaktów społecznych z innymi

Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___/6	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4
--	-------	-------	--------------	---	---	---	---	---

Kontynuowanie wzajemnych kontaktów społecznych (d71041) - Kontrolowanie postępowania w celu utrzymania kontaktów społecznych

Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___/6	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4
--	-------	-------	--------------	---	---	---	---	---

PODSUMOWANIE:

SYGNAŁY SPOŁECZNE WE WZAJEMNYCH KONTAKTACH - PRZYSTOSOWANIE SPOŁECZNE I EMOCJONALNE

Łączny wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___/22	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4
---	--------	-------	--------------	---	---	---	---	---

0 BRAK trudności (żadne, nieobecne, nieistotne...) 0-4 % (96-100% poprawnych zachowani)

1 NIEZNACZNE trudności (niewielkie, małe...) 5-24 % (76-95%)

2 UMIARKOWANE trudności (średnie, spore...) 25-49 % (51-74%)

3 ZNACZNE trudności (wielkie, silne, ...) 50-95 %

4 SKRAJNIE DUŻE trudności (zupełne...) 96-100 %

05.10.2022

Reagowanie na ludzki głos (d3100) - Reagowanie na ludzki głos w najprostszy sposób, odzwierciedlony zmianą tempa oddychania lub przez nieznaczne lub wyraźne ruchy ciała										
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___ /5	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4		
Rozumienie prostych komunikatów ustnych (d3101) - Reagowanie odpowiednio działaniem lub słownie na proste komunikaty ustne (2-3 słowa), takie jak prośby (np. „daj mi”) lub polecenia (np. „nie chodź tu”)										
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___/11	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4		
Mówienie (d330) - Wypowiadanie słów, zwrotów i dłuższych kwestii o dosłownym lub domyślnym znaczeniu										
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___ /8	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4		
Rozmowa (d350) - Rozpoczynanie, kontynuowanie i kończenie wymiany myśli i poglądów za pomocą języka mówionego										
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___ /3	/100%	Kwalifikator	0	1	2	3	4		
PODSUMOWANIE: POROZUMIEWANIE SIĘ										
Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	___ /27	/100%		05.10.2022						

TRZY POZIOMY WSPARCIA WWR w zależności od kwalifikatora

Kod kwalifikatora		Wskaźnik prawidłowych zachowań dziecięcych	Wskaźnik nieprawidłowych zachowań dziecięcych
0	BRAK trudności	96-100%	0-4%
1	NIEZNACZNE trudności (niewielkie, małe...)	75-95%	5-24%
2	UMIARKOWANE trudności (średnie, spore...)	51-74%	25-49%
3	ZNACZNE trudności (wielkie)	5-50%	50-95%
4	SKRAJNIE DUŻE trudności (zupełne...)	0-4%	96-100%
8	nieokreślone		
9	nie dotyczy		

Ścieżka dostępu - dziecko będące w placówce przedszkolnej

05.10.2022

Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD: 0.6 – 2,6) Słuchanie

Dr Katarzyna Wereszka
Zakład Surdopedagogiki
Akademia Pedagogiki Specjalnej
Warszawa
kwereszka@aps.edu.pl

05.10.2022

Znaczenie zmysłu słuchu

- ▶ Słuchem odbieramy bodźce z różnych kierunków
- ▶ Słuch to pierwotny przekaznik informacji - słuch informuje o zdarzeniach z dalszej odległości
- ▶ Bodźce słuchowe zapowiadają nadchodzące wydarzenia - uprzedzają o niebezpieczeństwie, przygotowują do zmian
- ▶ Słuch umożliwia rozwój mowy na drodze naturalnej
- ▶ Mowa steruje odbiorem wrażeń wzrokowych, pomaga wyodrębnić najważniejsze informacje
- ▶ Bodźce akustyczne działają stymulująco na cały rozwój, pobudzają ciekawość, kształtują uwagę
- ▶ Słuch steruje zachowaniem
- ▶ Słuch wpływa na kształtowanie osobowości

05.10.2022

Charakterystyka osób z wadą słuchu

Kazimiera Krakowiak (2012):

- ▶ **Osoby funkcjonalnie słyszące** – to osoby, które niezależnie od stopnia uszkodzenia słuchu rozpoznają mowę z użyciem aparatów słuchowych na drodze naturalnej, są to:
 - **Osoby z nieznacznym obniżeniem sprawności słyszenia** – nie mają one wad wymowy, mogą rozmawiać przez telefon, mają zachowany słuch fonematyczny
 - **Osoby z lekkim obniżeniem sprawności słyszenia** – mogą mieć problem z rozumieniem mowy w hałasie, mają prawidłowo rozwinięty język foniczny, u niektórych mogą występować wady wymowy (problemy z identyfikacją fonemów opozycyjnych)
- ▶ **Osoby niedosłyszające** – niezależnie od stopnia uszkodzenia wykorzystują słuch jako wiodący w odbieraniu mowy, choć mogą nie rozumieć wszystkich fonemów. Mowa osób niedosłyszających rozwija się w sposób spontaniczny, choć z opóźnieniem, dlatego konieczna pomoc logopedyczna i indywidualnie opracowany program terapii.
- ▶ **Osoby słabo słyszające** – ich mowa nie rozwija się spontanicznie, pomimo stosowanych protez słuchowych, korzystają głównie z percepcji wzrokowej. W przypadku tych osób słuch pełni drugorzędną rolę w poznawaniu, konieczne jest stosowanie metod wspierających i terapia surdologopedyczna
- ▶ **Osoby niesłyszące** – w przypadku tej grupy osób zmysł słuchu nie jest wykorzystywany w aktach komunikacyjnych, konieczne jest wprowadzenie języka migowego i objęcie terapią surdologopedyczną.

05.10.2022

Stereotypy dotyczące osób z wadą słuchu

- ▶ Niestyszący są mniej inteligentni niż słyszący
- ▶ Niestyszący nie potrafią mówić
- ▶ Wszyscy niesłyszający używają języka migowego
- ▶ Wszyscy niesłyszający umieją odczytywać z ust
- ▶ Aparaty słuchowe przywracają słuch
- ▶ Niestyszącym nie przeszkadza hałas

05.10.2022

Stereotypy dotyczące osób z wadą słuchu

- ▶ Wszyscy, którzy utracili słuch, są tacy sami
- ▶ Niestyszący mają podobne zdolności, ideały i spojrzenie na innych
- ▶ Niestyszący mogą wykonywać tylko określone prace
- ▶ Język migowy jest manualną formą języka polskiego
- ▶ Język migowy jest łatwy do nauki
- ▶ Języki migowe są takie same na całym świecie

05.10.2022

Czynniki od których zależą możliwości rozwojowe dziecka z wadą słuchu

- ▶ wiek, w którym wystąpiła utrata słuchu (niedosłuch prelingwalny, perilingwalny, czy postlingwalny),
- ▶ rodzaj uszkodzenia (niedosłuch przewodzeniowy, zmysłowo-nerwowy, mieszany),
- ▶ czas, w jakim dziecko zaczęło nosić i efektywnie korzystać z aparatów słuchowych oraz czas, w którym rozpoczęło rehabilitację słuchu i mowy,
- ▶ wykorzystywanie indywidualnych aparatów słuchowych w codziennym życiu,
- ▶ stopień nabytej wrażliwości słuchowej,
- ▶ współwystępowanie innych wad rozwojowych,

05.10.2022

Czynniki od których zależą możliwości rozwojowe dziecka z wadą słuchu

- ▶ preferowany sposób porozumiewania się dziecka z otoczeniem,
- ▶ stopień rozwoju mowy dźwiękowej i umiejętność jej odbioru ze zrozumieniem,
- ▶ środowisko wychowawcze (rodzice słyszący, rodzice z wadą słuchu),
- ▶ indywidualne możliwości intelektualne dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem spostrzegania, uwagi, pamięci i myślenia,
- ▶ poziom rozwoju emocjonalnego,
- ▶ aktywny i świadomy udział rodziców w procesie kształtowania mowy i wspomagania rozwoju dziecka.

05.10.2022

Reakcje warunkowe na dźwięki

ok.2.miesiąca życia:

- dziecko reaguje uśmiechem na widok matki, uspokaja się słysząc głos matki
- budzi się przy głośnych dźwiękach
- reaguje przestraszonym (mruży oczy) słysząc głośne dźwięki
- swoje emocje wyraża płaczem lub uśmiechem – w zależności od sytuacji (słyszając plusk wody dziecko reaguje pozytywnym pobudzeniem, gdy lubi kąpiel)
- głuży (grucha) – czynność odruchowa, nie jest związana ze słyszeniem

05.10.2022

Reakcje warunkowe na dźwięki

w 4-6 m.ż. dziecko:

- budzi się z lekkiego snu, gdy ktoś mówi
- zwraca uwagę w kierunku źródła dźwięku (np.szczekanie psa)
- świadomie, pod kontrolą zaczyna naśladować dźwięki przypominające mowę ludzką – gaworzy (dzieci z głębszą wadą słuchu nie gaworzą w tym wieku)
- reaguje na zmiany barwy głosu matki
- barwą swojego głosu wyraża zadowolenie, niezadowolenie

05.10.2022

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 6-8 miesięcy

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko reaguje na głośne dźwięki dzwonka (ok.70dB) przestraszonym/mruży oczy/ odwróceniem głowy w kierunku źródła dźwięku/ naprężeniem lub ruchami całego ciała.
- Dziecko odwraca się/odwraca głowę w kierunku źródła dźwięku - dzwonka, grzechotki i lokalizuje źródło dźwięku.
- Dziecko reaguje na zmiany rytmu głosu drugiej osoby – ruchami głowy lub ciała, przygląda się osobie z zainteresowaniem.
- Dziecko skupia uwagę słuchową, patrzy na osobę, która do niego mówi.
- Dziecko nasłuchuje i powtarza samogłoski *o, a, e, i*, sylaby: *ma, ba* oraz dźwięki nieartykułowane.
- Dziecko naśladuje dźwięki mowy. Dziecko gaworzy.

Reakcje warunkowe na dźwięki

w 7-12 m.ż. dziecko:

- reaguje na własne imię
- zwraca się w kierunku źródła dźwięku
- słucha, gdy się do niego mówi
- rozumie proste polecenia i zakazy
- zwraca się w kierunku nazywanych osób, przedmiotów lub pokazuje je palcem
- zaczyna łączyć wyrazy w większe grupy – rozwija gaworzenie
- pod koniec 1 r.ż. wypowiada ze zrozumieniem pierwsze 1-2 słowa
- używa dźwięków naśladowujących mowę do wyrażania emocji
- próbuje naśladować głosy zwierząt
- próbuje naśladować rytm mowy, którą słyszy

05.10.2022

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 12-14 miesięcy

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko zwraca się do osoby mówiącej, patrzy na nią, słucha gdy się do niego mówi.
- Dziecko nasłuchuje, jeśli się do niego mówi – przerywa wtedy czynność, którą wykonuje.
- Dziecko siedząc nasłuchuje dźwięk dochodzący z boku **poniżej** poziomu ucha (obraca się, schyla się w kierunku źródła dźwięku).
- Dziecko siedząc nasłuchuje dźwięk dochodzący z boku **powyżej** poziomu ucha (obraca się, patrzy w kierunku źródła dźwięku).
- Dziecko nasłuchuje (pochyla się do osoby, przybliża się), gdy osoba mówi coraz ciszej.
- Dziecko słucha wierszy, bajek czytanych lub opowiadanych przez osobę.
- Dziecko reaguje na zmiany tonu mowy (zakazy/nakazy) zmianą mimiki lub zachowaniem.
- Dziecko słucha i adekwatnie reaguje na intonację mowy osoby, która wyraża radość, smutek, złość.
- Dziecko reaguje na swoje imię – odwraca się, przemieszcza się do osoby, która go woła.
- Dziecko naśladuje rytm i melodię głosu osoby, która do niego mówi.
- Dziecko nasłuchuje i powtarza sylaby *ma, ba, da, pa*.

05.10.2022

Reakcje warunkowe na dźwięki

W 13-24 m.ż. dziecko:

- rozumie proste polecenia: *Gdzie jest twój but?*, *Chodź!*, *Podaj piłkę!* i pytania – rozwija rozumienie mowy
- kołysze się w rytm muzyki
- lubi zabawy – rymowanki – „idzie rak”
- rozwija słownik – opanowuje słowa oznaczające przedmioty z najbliższego otoczenia – pod koniec 2 r.ż. zna około 50 słów
- próbuje składać 2-3 słowa w wypowiedziach
- umie pokazać części ciała
- naśladuje głosy zwierząt

05.10.2022

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Minister
Edukacji i Nauki

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UMCS
UNIWERSYTET
MICKIEWICZA
W POZNANI

KATOLICKI
UNIwersytet
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL
UNIWERSYTET
KATOLICKI
LUBELSKI

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANI

AKADEMIA
Pedagogiki
Specjalnej
IM. MARII GRZEGORZEWICZ

AKADEMIA
Pedagogiki
Specjalnej
IM. MARII GRZEGORZEWICZ

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 18-20 miesięcy

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko lokalizuje dźwięki z boku, powyżej oraz poniżej ucha w różnych pozycjach ciała (w siadzie, staniu, podczas raczkowania itp.).
- Dziecko słucha muzyki, tańczy w rytm muzyki.
- Dziecko słucha piosenek zawierających element ruchowy i rymy. Powtarza rymy.
- Dziecko słucha piosenek, próbuje je odtwarzać, śpiewa po swojemu
- Dziecko słucha wierszy, bajek czytanych lub mówionych przez osobę.
- Dziecko nasłuchuje, przybliża się, gdy osoba mówi coraz ciszej.
- Dziecko rozumie proste polecenia i pytania, np. *gdzie jest twój but, chodź, podaj piłkę*.
- Dziecko reaguje na polecenie *stop* - zatrzymuje się, przerywa zabawę.
- Dziecko reaguje na polecenie słowne *nie wolno* - zatrzymuje się, przerywa zabawę.

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 24-26 miesięcy

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko reaguje na polecenia i pytania: **chodź!** – idzie w kierunku osoby mówiącej lub wycofuje się i ucieka; **daj!** – wyciąga rękę lub chowa za siebie trzymany przedmiot; **gdzie?** – wskazuje palcem kierunek, patrzy w kierunku wskazywanym .
- Dziecko identyfikuje odgłosy z najbliższego otoczenia (np. dźwięk łyżki, dźwięk dzwonka, głos psa oraz głosy znanych osób), wskazuje obiekty i osoby na obrazkach.
- Dziecko dostrzega rytmizowaną mowę - lubi zabawy z rymowankami, np. idzie rak, koci-koci itp.
- Dziecko słyszy dźwięki przetworzone – skupia uwagę słuchową na znanych mu melodiach.
- Dziecko słyszy i zapamiętuje ciągi dwóch słów.

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 30-32 miesiące

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko reaguje na komunikaty przekazane szeptem z odległości około 2 metrów.
- Dziecko słyszy wołanie zza przeszkody (reaguje na imię, szuka osoby mówiącej).
- Dziecko słucha radia, TV, na tym samym poziomie głośności co dorośli.
- Dziecko zapamiętuje i powtarza pojedynczo po dorosłym trzy słowa np.: miś, lala, auto.
- Dziecko zapamiętuje i powtarza po dorosłym sekwencję trzech słów np.: : miś, lala, auto.
- Dziecko słyszy dźwięki przetworzone – skupia uwagę słuchową na znanych piosenkach. Zapamiętuje 1-2 zdania.

05.10.2022

Reakcje warunkowe na dźwięki

W wieku 3-4 lat dziecko:

- słyszy, gdy jest wołane z innego pokoju
- słucha radia, TV z takim samym natężeniem głośności co inni członkowie rodziny
- rozwija mowę, język jest dość dobrze ukształtowany
- potrafi zapamiętać i opowiedzieć prostą bajkę, historyjkę
- odpowiada na pytania: *Co? Kto? Dlaczego?*
- posługuje się mową zrozumiałą dla innych
- używa zdań składających się z 4 i więcej słów
- wypowiada się dość swobodnie, na ogół bez powtórzeń

05.10.2022

Reakcje warunkowe na dźwięki

Dziecko w 4-5 roku życia:

- słyszy i rozumie większość z tego, o czym mówi się w domu, przedszkolu
- słucha z uwagą krótkich historyjek i odpowiada na pytania dotyczące ich treści
- buduje zdania zawierające wiele informacji
- łatwo porozumiewa się z innymi dziećmi i dorosłymi
- wypowiada prawidłowo większość głosek
- wypowiada się zazwyczaj poprawnie pod względem gramatycznym

05.10.2022

Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD: 3 - 6 lat)

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 3 lat

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko słucha, gdy dorosły mu czyta.
- Dziecko nasłuchuje skąd dobiegają dźwięki, lokalizuje źródło dźwięku.

05.10.2022

Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD: 3 - 6 lat)

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 4 lat

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko słucha dłuższych bajek, opowiadań (nawet przez 10 minut).
- Dziecko nasłuchuje skąd dobiegają dźwięki, lokalizuje źródło dźwięku.
- Dziecko adekwatnie nasłuchuje, gdy dorosły mówi szeptem lub głośno i zmienia tonację.
- Dziecko nie przejawia zachowań w codziennej aktywności, które mogą utrudniać mu funkcjonowanie, np. zaciskanie uszu na dźwięki otoczenia, nadmierne unikanie hałasu.
- Dziecko nie przejawia zachowań w codziennej aktywności, które mogą utrudniać mu funkcjonowanie, np. zbyt długie nasłuchiwanie, fascynacje wybranymi dźwiękami, głośne mówienie.

Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD: 3 - 6 lat)

Arkusz obserwacji dziecka w wieku 5 lat

Słuchanie (d115) - zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko słucha dłuższych bajek, opowiadań (do 20 minut).
- Dziecko nasłuchuje skąd dobiegają dźwięki, lokalizuje źródło dźwięku.
- Dziecko adekwatnie nasłuchuje, gdy dorosły mówi szeptem lub głośno i zmienia intonację.
- Dziecko nie przejawia zachowań w codziennej aktywności, które utrudniają funkcjonowanie, np. zaciskanie uszu na dźwięki otoczenia, nadmierne unikanie hałasu.
- Dziecko nie przejawia zachowań w codziennej aktywności, które utrudniają funkcjonowanie, np. zbyt długie nasłuchiwanie, fascynacje wybranymi dźwiękami, głośne mówienie.

Skrining rozwoju małego dziecka (SRMD: 3 - 6 lat)

Arkusze obserwacji dziecka w wieku 6 lat

Słuchanie (d115) - Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych

- Dziecko słucha dłuższych bajek, opowiadań (do 20-30 minut).
- Dziecko rozpoznaje źródło dźwięków.
- Dziecko słucha komunikatów od innych.
- Dziecko adekwatnie nasłuchuje, gdy dorosły lub rówieśnik mówi do niego szeptem, głośno i zmienia intonację.
- Dziecko nie przejawia zachowań w codziennej aktywności, które utrudniają funkcjonowanie, np. zaciskanie uszu na dźwięki otoczenia, nadmierne unikanie hałasu.
- Dziecko nie przejawia zachowań w codziennej aktywności, które utrudniają funkcjonowanie, np. zbyt długie nasłuchiwanie, fascynacje wybranymi dźwiękami, głośne mówienie.

Dyspozycje

- ▶ Zapoznać się z wynikami badań diagnostycznych dziecka określającymi stopień i rodzaj niedosłuchu
- ▶ Zapoznać się z rodzajem protez słuchowych wykorzystywanych przez dziecko
- ▶ Dowiedzieć się od kiedy dziecko zaczęło korzystać z protez słuchowych
- ▶ Dowiedzieć się, czy widoczny jest zysk z protez słuchowych w reakcjach słuchowych dziecka
- ▶ Dowiedzieć się, czy dziecko jest zainteresowane dźwiękami otoczenia i dźwiękami mowy. Czy zauważa te dźwięki, czy reaguje na nie?
- ▶ Dowiedzieć się, czy dziecko wykazuje reakcje werbalne, czy wydaje dźwięki celowe?

Dyspozycje

- ▶ Dowiedzieć się czy dziecko miało wykonany test przesiewowy słuchu – w książeczce zdrowia dziecka znajdziesz odpowiedni certyfikat (niebieski potwierdza normę słuchową, żółty wskazuje na problemy ze słuchem, bądź na wystąpienie czynnika ryzyka, który może powodować odroczony niedosłuch) – I poziom referencyjny.
- ▶ Jeśli dziecko posiada żółty certyfikat, dowiedzieć się, czy i gdzie dziecko miało wykonane badanie diagnostyczne – II poziom referencyjny.
- ▶ Dowiedzieć się, do jakiej poradni dziecko zostało skierowane w celu zaopatrzenia w aparat/y słuchowy/e.
- ▶ Dowiedzieć się, do jakiej poradni dziecko zostało skierowane w celu podjęcia rehabilitacji słuchu i mowy.
- ▶ Dowiedzieć się, jaki czas dzielił moment aparatowania od rozpoczęcia terapii słuchu i mowy (według zaleceń dziecko z wadą słuchu powinno rozpocząć rehabilitację w drugim miesiącu życia – pod warunkiem, że działania rodziców są zgodne z zaleceniami).
- ▶ Jeśli zauważysz, że czas rozpoczęcia terapii wydłużył się, staraj się poznać przyczyny tego odroczenia.

Dyspozycje

- ▶ Obserwuj uważnie rozwój dziecka, u którego podejrzewa się niedosłuch.
- ▶ Wyznacznikiem wady słuchu jest nie tylko niemożność mówienia (ta uwidacznia się dopiero około 6-7. miesiąca życia dziecka), ale zaburzenia w zakresie percepcji dźwięków.
- ▶ Sprawdzaj reakcje słuchowe dziecka na różne głośne i ciche dźwięki – możesz to robić podczas karmienia - na głośny dźwięk może zareagować odruchem ssania; podczas przygotowania do kąpieli reakcją na głośny dźwięk może być odruch Moro.
- ▶ Sprawdzaj zainteresowanie dziecka bodźcami innymi niż wzrokowe.
- ▶ Sprawdzaj, czy dźwięk mobilizuje dziecko do działania.
- ▶ Sprawdzaj, czy dziecko skupia uwagę wzrokową na twojej twarzy.
- ▶ Sprawdzaj, czy dziecko jest zainteresowane zabawkami dźwiękowymi, czy sięga po nie, manipuluje nimi starając się lepiej odebrać, poczuć dźwięki.

05.10.2022

Dyspozycje

- ▶ Zwracaj uwagę na zainteresowanie dziecka różnymi przedmiotami - które z nich przyciągają jego uwagę i z jakiego powodu, czy jest to kształt, kolor, wielkość, czy inna cecha.
- ▶ Bądź wyczulony na emocje, które prezentuje dziecko - czy dziecko potrafi przy pomocy głosu, płaczu manifestować swoje zadowolenie lub niezadowolenie.
- ▶ Słuchaj, czy dziecko zaczyna bawić się własnym głosem, czy wydaje dźwięki podobne do mowy, czy nasłuchuje swojego głosu.
- ▶ Obserwuj, czy dziecko w wieku 5 miesięcy zaczyna gaworzyć, czy wokalizuje, czy powtarza sylaby.
- ▶ Obserwuj odruchy i fiksacje wzroku dziecka, czy dziecko odwraca się w kierunku, z którego dobiega dźwięk.
- ▶ Sprawdź, czy i kiedy dziecko zaczęło artykułować pierwsze słowa.
- ▶ Oceń wyrazistość artykułowanych głosek, sylab i słów.
- ▶ Zwróć uwagę na tempo, rytm, melodię i akcent głosu dziecka.

Rozwój wybranych funkcji wzrokowych oraz wzrokowych umiejętności percepcyjnych u małych dzieci

dr. hab. Małgorzata Walkiewicz-Krutak

05.10.2022

Fiksacja wzroku - umiejętność utrzymania spojrzenia na obiekcie (bodźcu wzrokowym)

- ▶ **1 miesiąc:** **fiksacja jest krótka, jednooczna naprzemienna** (trudności z koordynacją ruchów oczu)
- ▶ **2 miesiąc:** fiksacja jest dłuższa, częściowo obuoczna, rozwija się fiksacja plamkowa (odruch fiksacyjny)
- ▶ **3 miesiąc:** fiksacja jest dłuższa, obuoczna, rzadko jednooczna, obecny jest **odruch fiksacyjny** (fiksacja plamką)

05.10.2022

Fiksacja wzroku

- ▶ **4 miesiąc:** **fiksacja jest obuoczna** co oznacza, że dziecko nie powinno zezować
- ▶ **5 miesiąc:** pojawia się fiksacja wzroku na małych obiektach
- ▶ **6 miesiąc:** **fiksacja obuoczna jest w pełni rozwinięta**
- ▶ **7-9 miesiąc:** fiksacja wzroku na małych obiektach znajdujących się w bliższej i dalszej odległości od oczu
- ▶ **10-12 miesiąc:** zatrzymywanie spojrzenia na obiektach dwuwymiarowych.

05.10.2022

Śledzenie wzrokiem – podążanie wzrokiem za poruszającym się obiektem

- ▶ **1 miesiąc:** śledzenie jest krótkie, tylko w linii poziomej
- ▶ **2 miesiąc:**
 - pojawia się **śledzenie w linii pionowej** – dziecko krótko śledzi bodziec od centralnej części pola widzenia do góry
 - pojawia się **śledzenie okrężnego ruchu** obiektu

05.10.2022

Śledzenie wzrokiem

► 3 miesiąc:

- **Śledzenie w linii poziomej** jest bardziej płynne, dziecko może mieć jeszcze problem z przekraczaniem środkowej linii ciała podczas śledzenia; kiedy bodziec zbliża się do obwodowych obszarów pola widzenia, ruchom oczu towarzyszą jeszcze ruchy głowy
- **Śledzenie w linii pionowej** rozwija się – pojawia się śledzenie od centralnej części pola widzenia w dół

05.10.2022

 Rzeczpospolita
Polska

 Ministerstwo
Edukacji i Nauki

 Minister
Edukacji i Nauki

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UMCS

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI

JANA PAWŁA II

KUL

UNIWERSYTET
IM ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANI

UAM

Akademia
Pedagogiki
Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Śledzenie wzrokiem

- ▶ **4 miesiąc:** obecne jest **śledzenie** w linii poziomej, pionowej i po okręgu – rzadziej niż dotychczas ruchom oczu towarzyszą ruchy głowy
- ▶ **5 miesiąc:**
 - podczas **śledzenia w linii poziomej** dziecko **płynnie przekracza środkową linię ciała**
 - rozwija się **śledzenie obiektów oddalających się**, np. zabawki, która wypadła z dłoni dziecka

05.10.2022

Śledzenie wzrokiem

- ▶ **6 miesiąc:** śledzenie jest płynne w każdym kierunku spojrzenia
- ▶ **7-9 miesiąc życia:** śledzenie upadających i wyrzucanych przez dziecko przedmiotów.

05.10.2022

Przenoszenie spojrzenia między obiektami

- ▶ **1 miesiąc:** przenoszenie spojrzenia odbywa się bardzo powoli
- ▶ **2 miesiąc:** przenoszenie spojrzenia jest szybsze, dziecko może przenosić spojrzenie także pomiędzy wewnętrznymi kontrastowymi elementami obiektów, np. z oczu na usta podczas badania twarzy
- ▶ **3 miesiąc:** przenoszenie spojrzenia jest bardziej **precyzyjne**, dziecko zaczyna przenosić spojrzenie z dłoni na obiekt i odwrotnie oraz z obiektu na obiekt zarówno w linii poziomej jak i pionowej

Pojawia się **przenoszenie spojrzenia w kierunku źródła dźwięku**

05.10.2022

Przenoszenie spojrzenia

► 4 miesiąc:

- przenoszenie spojrzenia jest szybkie, w sytuacji kiedy dwa obiekty znajdują się w takiej samej odległości od oczu
- **przenoszenie spojrzenia** z obiektu znacznie oddalonego od oczu na obiekt znajdujący się bardzo blisko, np. własną dłoń

05.10.2022

Przenoszenie spojrzenia

► 5 miesiąc:

- rozwija się **przenoszenie spojrzenia** pomiędzy obiektami znajdującymi się w różnej odległości od oczu, **ruchy sakkadowe są dokładne** (precyzyjna lokalizacja bodźca)
- rozwija się **przenoszenie spojrzenia pomiędzy trzema obiektami** znajdującymi się w podobnej odległości od oczu

► 6 miesiąc: **przenoszenie spojrzenia** pomiędzy trzema lub więcej bodźcami

Sakkady wykonywane podczas przenoszenia spojrzenia są precyzyjne i szybkie.

05.10.2022

Koordinacja wzrokowo-ruchowa

3 miesiąc:

- ▶ patrzy na swoje dłonie zbliżając je do ust i podczas ich odsuwania od ust
- ▶ trąca przedmioty znajdujące się w zasięgu rąk i zaczyna je chwytać

4 miesiąc:

- ▶ rozwija się sięganie i chwytanie obiektów zlokalizowanych za pomocą wzroku i znajdujących się w zasięgu rąk dziecka
- ▶ dziecko obserwuje swoje dłonie podczas zabawy nimi w środkowej linii ciała

05.10.2022

 Rzeczpospolita
Polska

 Ministerstwo
Edukacji i Nauki

 Minister
Edukacji i Nauki

 UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

 UMCS
Uniwersytet Medyczny
im. Piłsudskiego w
Częstochowie

 **KATOLICKI
UNIwersytet
LUBELSKI**
JANA PIŁSUDSKIEGO

 KUL
Uniwersytet w Katowicach

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

 **UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

Koordinacja wzrokowo-ruchowa

5 miesiąc:

- ▶ rozwija się sięganie i chwytanie oburącz obiektów średniej wielkości
- ▶ dziecko patrzy na obiekty podczas sięgania, chwytania i utrzymywania ich w dłoniach

6 miesiąc:

- ▶ rozwija się sięganie i chwytanie małych obiektów z kontrolą wzroku

05.10.2022

Skrining: 6-8 miesięcy

Patrzenie - zamierzone posługiwanie się zmysłem wzroku w celu odbioru bodźców wzrokowych

- ▶ Dziecko utrzymuje spojrzenie na średniej wielkości bodźcu - grzechotce lub innym obiekcie o średnicy 5-10 cm prezentowanym na wprost oczu w odległości 25-30 cm od oczu.
- ▶ Oczy ustawione są centralnie na obiekcie (żadne oko nie zezuje, tj. nie jest odchylone od ustawienia centralnego).
- ▶ Dziecko płynnie śledzi wzrokiem ruchomy bodziec - grzechotkę lub inny obiekt o średnicy 5-10 cm prezentowany w odległości 25-30 cm od oczu i przesuwany powoli w linii poziomej (na prawo i na lewo od linii środkowej ciała) i pionowej (do góry i na dół).

05.10.2022

Skrining: 6-8 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko zbieżnie ustawia oczy w odpowiedzi na przesuwanie małego bodźca (np. pacynki nałożonej na palec oceniającego lub ołówka z kolorową końcówką) do czubka nosa dziecka - oceniający obserwuje jednoczesny i symetryczny ruch obojga oczu do środka.
- ▶ Dziecko kilka razy przenosi spojrzenie między dwoma bodźcami, np. dwiema pacynkami umieszczonymi jedna w prawej, druga w lewej części pola widzenia dziecka. Oceniający porusza na zmianę jedną z pacynek, aby sprowokować przeniesienie spojrzenia.

05.10.2022

Skrining: 6-8 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko patrzy na bańkę mydlaną, obserwuje jej powstawanie. Reaguje zdziwieniem na twarzy.
- ▶ Dziecko bacznie obserwuje otoczenie, skupia uwagę na zmianach w otoczeniu.

05.10.2022

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Minister
Edukacji i Nauki

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UMCS

KATOLICKI
UNIWERSYTET
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL

UAM

UNIWERSYTET
IM. ADAMA REICKIEWICZA
W POZNANI

Akademia
Pedagogiki
Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Skrining: 12-14 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko utrzymuje spojrzenie **na małym bodźcu wzrokowym**, np. pacynce na palec lub piłeczce o średnicy nie większej niż 5 cm, prezentowanym na wprost oczu w odległości 25-30 cm od oczu.

Oczy ustawione są centralnie na obiekcie (żadne oko nie zezuje, tj. nie jest odchylone od ustawienia centralnego).

- ▶ Dziecko płynnie śledzi wzrokiem ruchomy bodziec, np. małą piłeczkę przesuwaną w linii poziomej (z prawej strony na lewą i z lewej strony na prawą) oraz pionowej (przesuwaną z góry na dół i z dołu do góry).

05.10.2022

Skrining: 12-14 miesięcy

Patrzenie

- Dziecko zbieżnie ustawia oczy w odpowiedzi na przesuwanie małego bodźca (np. pacynki nałożonej na palec lub ołówka z kolorową końcówką) do czubka nosa dziecka - oceniający obserwuje jednoczesny i symetryczny ruch obojga oczu do środka.

Skrining: 12-14 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko przenosi spojrzenie między wewnętrznymi elementami tablicy manipulacyjnej oraz sięga do wewnętrznych elementów tablicy manipulacyjnej.
- ▶ Dziecko patrzy na ślad, który pozostawia przedmiot (auto, pędzel, kreda, pisak). Wykazuje zainteresowanie wzrokowe aktywnością graficzną.
- ▶ Dziecko zagląda pod przedmioty, za przedmioty, do środka przedmiotów (np. pudełek) oraz ogląda przedmioty z zewnątrz.

05.10.2022

Skrining: 12-14 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko przegląda się w lustrze.
- ▶ Dziecko bacznie obserwuje otoczenie i zachowania osób wykonujących rutynowe czynności, skupia uwagę na zmianach w otoczeniu.
- ▶ Dziecko podąża wzrokiem za gestem wskazywania drugiej osoby (budowanie wspólnego pola uwagi), towarzyszy temu często wymiana spojrzeń między osobami.
- ▶ Dziecko wykazuje zainteresowanie dużymi, kolorowymi obrazkami w książeczkach (patrzy, dotyka, przenosi spojrzenie z jednej strony na drugą).

Skrining: 18-20 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko prezentuje prawidłowe funkcje okoruchowe (zatrzymanie spojrzenia, śledzenie wzrokiem, zbieżność, przenoszenie spojrzenia) w odpowiedzi na stymulację małym bodźcem wzrokowym (o średnicy nie większej niż 5 cm) oraz dwoma małymi bodźcami w przypadku funkcji przenoszenia spojrzenia.
- ▶ Dziecko patrzy na osobę przywołującą je z odległości 7-10 m, obserwuje także kiedy osoba się porusza (śledzi wzrokiem ruch osoby z odległości ok. 7-10 m).

05.10.202

Skrining: 18-20 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko rozpoznaje wybrane obiekty na obrazkach jednoelementowych. Na prośbę dokonuje wyboru spośród **dwóch** obrazków (obrazki przedstawiają zabawki lub przedmioty codziennego użytku, np. piłka, miś, lala, łyżka, kubek).
- ▶ Dziecko **podąża wzrokiem za gestem wskazywania** drugiej osoby, towarzyszy temu często wymiana spojrzeń między osobami.
- ▶ Dziecko patrzy na ruch ręki osoby, która za pomocą np. autka lub pędzla do golenia kreśli linie proste: przesuwając z góry na dół, od lewej do prawej, po skosie, po okręgu.

Skrining: 18-20 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko bacznie obserwuje, jak osoba chowa zabawkę pod jednym z dwóch przykryć, np. pod ściereczką lub pod miseczką, a następnie szuka jej w tym miejscu, gdzie ostatnio ją widziało.
- ▶ Dziecko poruszając się w pomieszczeniu zagląda pod stół, kanapę, za zasłony, do szuflad, szafek, itp.
- ▶ Dziecko przegląda się w lustrze, robi miny.
- ▶ Dziecko chodząc zauważa dziurę w podłożu, stara się ją ominąć.
- ▶ Dziecko zauważa brak części w znanej mu zabawce np. brak koła u samochodu, brak ucha u misia itp.

05.10.2022

Skrining: 24-26 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko prezentuje prawidłowe funkcje okoruchowe (zatrzymanie spojrzenia, śledzenie wzrokiem, zbieżność, przenoszenie spojrzenia) w odpowiedzi na stymulację małym bodźcem wzrokowym (o średnicy nie większej niż 5 cm) oraz dwoma małymi bodźcami w przypadku funkcji przenoszenia spojrzenia.
- ▶ Dziecko rozpoznaje niektóre obiekty na obrazkach jednoelementowych (zabawki, przedmioty codziennego użytku, owoce) oraz dobiera obrazek do przedmiotu (wybiera odpowiedni obrazek / zdjęcie spośród **trzech**).

05.10.2022

Skrining: 24-26 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko wskazuje znany mu przedmiot / osobę z odległości 10 m.
- ▶ Dziecko reaguje na polecenie: *popatrz tam*. Patrzy na przedmioty wskazane przez osobę.
- ▶ Dziecko umieszcza klocki o różnym kształcie w odpowiadających im otworach w sorterze.
- ▶ Dziecko śledzi wzrokiem czytany przez osobę duży, prosty, 2-3 elementowy tekst w postaci zdań wyrazowo-obrazkowych.
- ▶ Dziecko **obserwuje ruch ręki osoby podczas rysowania kredką lub kredą.**

05.10.2022

Skrining: 24-26 miesięcy

Patrzenie

- ▶ Dziecko zauważa przeszkody, stara się je ominąć.
- ▶ Dziecko zauważa głębię, jest ostrożne przy schodzeniu ze schodów.
- ▶ Dziecko przegląda się w lustrze, rozpoznaje siebie w lustrze.
- ▶ Dziecko widzi i rozpoznaje odbicie w lustrze osoby stojącej za nim, odwraca się do niej.
- ▶ Dziecko chodząc zauważa dziurę w podłożu, próbuje ją ominąć.
- ▶ Dziecko zauważa braki części przedmiotu na obrazku itp.

05.10.2022

Skrining: 30-32 miesiące

Patrzenie

- ▶ Dziecko prezentuje prawidłowe funkcje okoruchowe (zatrzymanie spojrzenia, śledzenie wzrokiem, zbieżność, przenoszenie spojrzenia) w odpowiedzi na stymulację małym bodźcem wzrokowym (o średnicy nie większej niż 5 cm) oraz dwoma małymi bodźcami w przypadku funkcji przenoszenia spojrzenia.
- ▶ Dziecko wskazuje znany mu obiekt na obrazku, na którym znajdują się różne obiekty (wskazuje właściwy).
- ▶ Dziecko składa obrazek przedstawiający jeden obiekt, np. jabłko, z dwóch części.

05.10.2022

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Minister
Edukacji i Nauki

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

KATOLICKI
UNIwersytet
LUBELSKI

UNIwersytet
IM. ADAMA
MICKIEWICZA
W POZNANIU

UNIwersytet
IM. MIKOŁAJA
KOPERNIKA
W TORUNIU

Skrining: 30-32 miesiące

Patrzenie

- ▶ Dziecko rozpoznaje za pomocą wzroku figury geometryczne: koło, kwadrat, trójkąt, odnajduje taką samą – nazywa je lub na polecenie podaje właściwą.
- ▶ Dziecko śledzi wzrokiem czytany przez osobę tekst składający się z 3 zdań wyrazowo-obrazkowych.
- ▶ Dziecko **obserwuje ruch swojej ręki podczas rysowania kresek pionowych, poziomych, kształtów kolistych.**
- ▶ Dziecko ustawia małe klocki w wyznaczonych na planszy polach.
- ▶ Dziecko dopasowuje do siebie klocki takiego samego koloru (3 kolory).

05.10.2022

Skrining: 30-32 miesiące

Patrzenie

- ▶ Dziecko odnajduje takie same obrazki z zestawu par obrazków, łączy je w pary.
- ▶ Dziecko zauważa różnice w wielkości 4 klocków ustawionych w szeregu od najmniejszego do największego. Wskazuje spośród nich duży, mały.
- ▶ Dziecko kontroluje wzrokowo przestrzeń. Porusza się pewnie. Omija przeszkody znajdujące się na podłodze oraz inne dzieci będące w ruchu.

05.10.2022

Skrining: 3 lata

Patrzenie

- ▶ Dziecko śledzi tor lotu zabawki, którą rzuca.
- ▶ Dziecko przygląda się innym dzieciom, naśladuje ich zachowanie.
- ▶ Dziecko ogląda książeczkę. Wskazuje przedmioty, o które pyta dorosły.
- ▶ Dziecko patrzy na osobę, która do niego mówi. Zwraca uwagę na jej mimikę.
- ▶ Dziecko przygląda się obrazkom na kartce papieru, zwraca uwagę na ich położenie.

05.10.2022

Skrining: 4 lata

Patrzenie

mwalk@aps.edu.pl

- ▶ Dziecko przygląda się przedmiotom.
- ▶ Dziecko przygląda się osobom.
- ▶ Dziecko ogląda książeczkę. Wskazuje przedmioty, o które pyta dorosły.
- ▶ Dziecko śledzi tor zabawki przesuwanej przez inne dziecko.
- ▶ Dziecko jest zainteresowane wzrokowo obrazkami.
Wyodrębnia elementy całości.
- ▶ Dziecko parzy na to, co robi, np. składanie zabawki, jedzenie łyżką.

05.10.2022

Skrining: 4 lata

Patrzenie

- ▶ Dziecko zagląda do pudełka lub patrzy przez otwór, by zobaczyć, co się w nim znajduje, np. zabawa kalejdoskopem.
- ▶ Dziecko **nie przejawia** zachowań w codziennej aktywności, które mogą świadczyć o trudnościach w funkcjonowaniu wzrokowym, np. mrużenie oczu na światło, pocieranie oczu, unikanie patrzenia na kontrastowe obrazki, nie zauważanie przedmiotów.
- ▶ Dziecko **nie przejawia** zachowań w codziennej aktywności, które mogą świadczyć o trudnościach w funkcjonowaniu wzrokowym, np. zbyt długie wpatrywanie się w przedmioty, obrazki itp., oglądanie przedmiotu, obrazka z bliskiej odległości (pochylenie się, przykładanie blisko oczu).

05.10.2022

Skrining: 5 i 6 lat

Patrzenie

- ▶ Dziecko przygląda się przedmiotom, obrazkom, symbolom graficznym (piktogramom, literom, cyfrom). Pokazuje i nazywa je.
- ▶ Dziecko zauważa różnice i podobieństwa na obrazkach. Zwraca uwagę na barwę, kształt, wielkość.
- ▶ Dziecko przygląda się osobom, ich mimice i gestom, obserwuje ich zachowanie.
- ▶ Dziecko obserwuje to, co dzieje się wokół niego.
- ▶ Dziecko parzy na to, co robi podczas czynności dydaktycznych (np. składanie zabawki, rysowania, lepienia), zabaw ruchowych oraz czynności samoobsługowych.

05.10.2022

Skrining: 5 i 6 lat

Patrzenie

- ▶ Dziecko **nie przejawia** zachowań w codziennej aktywności, które mogą świadczyć o trudnościach w funkcjonowaniu wzrokowym, np. mrużenie oczu na światło, pocieranie oczu, unikanie patrzenia na kontrastowe obrazki, nie zauważanie przedmiotów.
- ▶ Dziecko **nie przejawia** zachowań w codziennej aktywności, które mogą świadczyć o trudnościach w funkcjonowaniu wzrokowym, np. zbyt długie wpatrywanie się w przedmioty, obrazki itp., oglądanie przedmiotu, obrazka z bliskiej odległości (pochylanie się, przykładanie blisko oczu).

05.10.2022